

1. Michaelis / Joh. Georg / diff. de viro stante
inter Myrtos, Halle 1739.

2. Moller / Christoph Gottfr. / diff. de genuina
vorum xarakter et ypostasi notione,
Lippie 1738.

3. Mosheim / Joh. Laur. / diff. de jesu christo
vindice dogmatis de mortuorum ad
vitam reditu, Helmst. 1740.

4. Müller / Gottfr. Ern / diff. de papolatris.
Lippie 1726.

Müller / phil. / diff. de jure Dei in Homines,
Jena ~~1767~~ 1701.

diff. de regno Israelii restaurando,
do, Jena 1704.

crocodilus lacrimans, Jena 1733

diff. de Jesu christo deandropo, Jena
1704

diff. de gloria
Casp. Gottfr. / diff. de gloria
herundi, Jena 1661.

11 10
PIA MEMORIA
JESU CHRISTI,
EJUSQUE
CRUCIFIXI,

Ex Aporisimo Paulino, 1. Cor. II. 2.

SANCITA
IN DISPUTATIONE INAUGURALI,
QUAM

Ejusdem Crucifixi Ductu & Auspicio,
EX DECRETO

VENERANDAE ET AMPLISSIMAE FACULTATIS THEOLOGICAE,
IN CELEBERRIMA ACADEMIA SALANA,
SUB PRAESIDIO

VIRI Magnifici, Maxime Reverendi, Amplissimi atque Excellentissimi

DN. JOHANNIS MVSAEI;

SS. Theol. Doctoris & Professoris Publ. Primarii, Facul-
tatis Theol. & totius Academiae Senioris gravissimi,

DN. PRAECEPTORIS ET PATRONI, OMNI OBSERVANTIAE CVLTV
AETATEM PROSEQVENDI,

PRO LICENTIA

CAPESSENDI SUMMOS IN THEOLOGIA HONORES
ET PRIVILEGIA DOCTORALIA,

Publicae disquisitioni submittet

JACOBUS FRIDERICUS *Notb!*

Pastor & Inspector Dioeceseos Greufensis, & Consistorialis
Eblebio-Schwarzburgicus,

AD DIEM XXIV. MARTII, ANNI MDCLXXXI.

LITTERIS MÜLLERIANIS.

RECUSA ANNO MDCCXXV.

MEMORIA
JESU CHRISTI

CRUCIFIXI

IN DISPUTATIONE

DR. JOHANNIS MYSERII

PRO LICENTIA
CANDIDATUS IN THEOLOGIA

JACOBUS FREDERICUS

I. N. J. C. C.

PROOEMIUM.

Cite Bernhardus Sermon. 13. in Cantic.
*Hec mea, inquit, est sublimior Philosophia,
scire Jesum, & hunc crucifixum: Quæ,
quanti æstimaverit Sanctus Abbas me-
moriam Christi crucifixi, suavissimi
Salvatoris, abunde testantur. Neque sine causa tan-
topere gloriatus est de Jesu suo, ejusque cruce & me-
rito: Crux enim & meritum Christi thesaurus est
Christianorum, in quo reconditæ sunt omnes no-
stræ beatitudinis divitiæ: Christus crucifixus fons
est, ex quo gratiæ atque consolationis divinæ rivuli
uberrime in corda peccatorum fracta atque perter-
rita derivantur, ut saluberrime inde reficiantur, & in-
genti animi lætitiæ exclament, ex Esa. XLV. 24. *In
Domino Justitiæ meæ & robur.* Hinc bene Hilarius
scribit lib. 9. de Trin. *Nescit vitam suam, qui Chri-
stum, ut verum DEum, ita ut verum hominem, crucifi-
xum nostrum Salvatorem ignorat.* Neque vero so-
lum gloriatus est laudatus Abbas de Jesu crucifixo,
sed & de scientia ejus atque sublimiore Jesu Christi*

A 2

CO.

cognitione, dum in eo gloriam suam positam esse, innuit, quod *sciat* Jesum crucifixum: Hæc enim scientia via est, quæ ducit ad patriam cœlestem, quod ipsum Salvator innuit, Joh. XVII. 3. *Hæc, inquit, est vita æterna, ut cognoscant te solum DEum verum, & quem misisti JESum Christum;* Ubi tamen notandum venit, non intelligi hic notitiam tantum historicam, sed salutarem, non otiosam, sed operosam, quæ est ipsa fides justifica, qua salutariter Jesum crucifixum apprehendimus, nobisque applicamus, ut per eum coram DEo justii & sancti simus: *Ipsè enim a DEo factus est nobis justitia & sanctificatio & redemptio.* 1. Cor. I. 30. Hanc ipsam de Christo scientiam tanti etiam fecit Apostolus, ut de se scribere non erubescat 1. Cor. II. 2. *Non me judicari quicquam scire inter vos, nisi Jesum Christum, & hunc crucifixum.* Ex quo fonte Bernhardus ea, quæ paulo ante adducta fuere, hausisse videtur. Hunc locum Paulinum penitus paulo considerare, & occasione ejus doctrinam *de JESu Christo crucifixo*, ea, qua videre potest, brevitate, publicæ disquisitioni subicere decrevi. Jesus Christus crucifixus, cum Patre & Spiritu sancto in secula benedictus conatibus clementer annuat!

CA-

CAPUT I.

§. I.

ANtequam vero ad intimiorem considerationem loci Paulini descendam, breviter ostendenda esse videtur occasio, qua ductus fuit Apostolus ad hæc verba verficuli secundi Cap. II. prioris Epist. ad Corinthios, quæ ex præcedenti Capite perspicitur: Scilicet in præced. Cap. I. 18. dixerat Apostolus; *Sermonem crucis, sive doctrinam Evangelicam de Christo crucifixo stultitiam esse illis, qui pereunt, i. e. pro stulta doctrina a Judæis & gentilibus haberi, quia non commendatur verborum pompa, nec orationis lenocinio gratiosa est, proponit insuper res, quæ non solum abjectæ apparent, ut extremam Christi in diebus carnis paupertatem, Christum cruore perfusum, cruci affixum, sed etiam illis, quorum oculi a Satana excæcati sunt, non satis quandoque coherere videntur; e. gr. quod Christus omnibus miseris in hac vita expositus ab omni miseria mortales sit liberaturus, quod morte Christi vita peccatoribus, eaque æterna sit reparata: hinc in oculis infidelium stolidam erat doctrinam, quæ tamen illis, qui salvantur, potentia Dei est. Præterea docuerat Apostolus Cap. I. Deum in colligendam Ecclesiam & conversionem gentilium non attendisse mundanam sapientiam, cum nullus sapiens, nullus scriba, nullus disquisitor hujus seculi produci possit aut potuerit, qui mysterium de servandis per crucem Christi hominibus vel suspicari potuerit, vel vi rationis suæ consequi. Vers. 19. 20. Cap. I. *Quin insaruavit Deus sapientiam hujus mundi, quando eventu & reapse declaravit omnes conatus, omnes labores hominum, etiam acutissimorum, qui ratiocinationibus suis ex humanæ sapientiæ principiis viam consequendæ**

A 3

salu-

salutis aeternae invenire studuerunt, nullos esse, vanos & fatuos esse.

§. 2. Quia igitur Apostolus ad praedicandam hanc de cruce doctrinam a Deo missus erat, *cap. .I 17.* existimavit, disponendum esse ministerium suum ad naturam atque indolem doctrinae, adeoque significat *vers. 1. Cap. II.* se, cum ad Corinthios veniret, non venisse cum eminentia sermonis aut sapientiae, quando inquit *vers. 1. Et ego, cum venirem ad vos, fratres, non veniebam cum eminentia sermonis aut sapientia, annuncians vobis testimonium Dei.* qs. d. Ego Apostolus Jesu Christi in tertio caelo edoctus cum venirem ad vos Corinthios, & in coetu vestro per sesquiannum Evangelium docerem, non veniebam in eminentia sermonis aut sapientiae, i. e. non promittebam acumine philosophico de rebus magnis me subtiliter disputaturum, nec, quae docebam vos, verborum phaleris ornabam, non venditabam genus dicendi ad nitorem humanae eloquentiae comparatum, non jactabam sapientiam humanam, quam Graecorum Philosophia profitetur, ut in hunc versum commentatur B. Hunnius: Talis enim docendi modus nec voluntati divinae, nec indoli Evangelii conveniens est.

§. 3. Versu secundo, quem explicandum mihi proposui, Apostolus porro facti rationem redditurus, cur scilicet non ornato dicendi genere usus sit in Evangelii praedicatione, dicit:

ὁ γὰρ ἔκρινα τί εἰδέναι τί ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τὸν ἐσταυρωμένον. i. e.

Ut Versio Erasmi habet:

Non enim me judicavi quicquam scire inter vos, nisi Jesum Christum, & hunc crucifixum.

Vel,

Vel, quæ Verſio Bezae eſt:

*Non enim ſtatuī quicquam ſcire inter vos, niſi JESUM
Chriſtum, eumque crucifixum.*

B. Lutherus ita reddidit:

Denn ich hielte mich nicht dafür, daß ich etwas wiſſte unter
euch, ohne allein JESUM Chriſtum den Gekreuzigten.
Quibus a ſubjectæ materiæ qualitate commonſtrat, recte
a ſe factum eſſe, quod in Evangelio docendo non ſubtiliori-
bus rationibus, aut verborum grandiloquio uſus ſit, cum
non tales res propoſuerit Corinthiis ſuis, ubi ingenii acu-
mine aut comto dicendi genere compenſandum ſit, quod
vel gravitati rerum, vel utilitati, vel neceſſitati deeſt, ſed
JESUM Chriſtum, eumque crucifixum prædicaverit, ubi
non opus eſt acumine humano, ſed ſufficit animus fidelis,
qui captivam ducat omnem cogitationem ad obediendum Chriſto.
2. Cor. 10. Ex his occaſio ad dictum propoſitum facile per-
ſpicitur.

§. 4. Cum nunc conſtet de connexione dicti Paulini
cum præcedentibus, & occaſione, qua in hanc ſententiam
perductus eſt Apoſtolus, ad ipſam dicti, ejusque verborum
enucleationem progredior: Singulis enim vocabulis accu-
ratus conſideratis de ſenſu loci propoſiti facilius conſtabit:
(1.) igitur particula *γὰρ*, *Enim*, hic occurrit, quæ connectit
hunc verſum cum præcedente. Etsi enim Conjunctio cau-
ſalis non ſemper cauſam rei denotat, ut oſtendit B. Glaſſius,
Gram. Sac. tr. VII. can. 17. imo quandoque reduntat, hoc loco
tamen cauſam ſive rationem ſignificat. Oſtendit enim
Paulus, cur non venerit ad Corinthios cum eminentia
ſermonis aut ſapientiæ, cur compto diſſerendi genere apud
ipſos non uſus ſit, quando teſtimonium DEI, h. e. doctri-
nam Evangelicam, in qua DEUS de Filio ſuo teſtatur, (cur
enim

enim per testimonium DEI cum Theophylacto in h. l. ipsam Christi mortem intelligamus, nihil causæ est) ipsis annuntiavit, quia scilicet hisce adminiculis non indigebat is, quem prædicabat Paulus, Jesus Christus scilicet, isque crucifixus, sive, quia incongruum fuisset, si DEI testimonium ornatu alieno & ascitio commendare voluisset Corinthiis, nempe terrenæ eloquentiæ splendore, aut humanæ sapientiæ acumine, ut loquitur B. Hunnius, *Comment. in 1. Cor. II. Cap.*

§. 5. Pergit Apostolus & (2.) dicit, *ἐν ἑξίῃ*. Vbi notandum, quod verbum *ἐξίῃ* h. l. non eodem modo reddatur ab Interpp. Beza modo reddit per *decernere*, modo per *statuere*, quod placet etiam Piscatori in h. l. Vulgatus, Erasmus & Tremellius vertunt, *judicare*, vel *existimare*: sive autem Bezam, sive Erasmus sequamur, sensus non adeo diversus resultabit. Juxta Bezam sensus huc redibit; Apostolum instituisse quasi deliberationem, quid potissimum annunciandum esset Corinthiis, & in consultatione ista tanquam optimum deprehensum esse, si annuncietur Christus Jesus, isq; crucifixus; Apostolum igitur animo constituisse, secum decrevisse, se ita inter Corinthios versaturum, quasi nihil sciret, nisi Jesum Christum, eumque crucifixum, solum hunc se annunciaturum, hunc se cum merito & satisfatione inculcaturum esse Corinthiis. Si vero cum Erasmo & Tremellio verbum *ἐξίῃ* reddatur per *judicare*, *existimare*, quam versionem cum B. nostro Lutero & aliis merito retinemus, sensus erit; Apostolum, licet alias res habuerit cognitatas, de quibus apud Corinthios disserere potuisset, licet etiam valuerit eloquentia, non tamen existimasse suam vel scientiam, vel facundiam, Christi loco, Corinthiis obtrudendam, sed imprimis necessariam judicasse doctrinam de Christo, eoque crucifixo, judicasse commodissimum

mum esse, si ita se gerat, quasi nihil sciat, quam Jesum Christum, eumque crucifixum, existimasse nullius alterius rei cognitionem Corinthiis majori utilitate inculcari posse, quam Christi ejusque crucifixi, reliqua vero omnia, sive quibus superbit Judaismus, sive quæ ab homine, aut humanis viribus proficisci possunt, existimasse esse detrimentum propter eminentem scientiam Jesu Christi. *Pbil. III. 8.* Propter quem omnia damno duxerit, imo tanquam σκύβαλα reputare, i. e. juxta non nonnullos Interpretes, quisquilias, rejectamenta; juxta alios stercorea. Theodoretus, & Theophylactus in h. l. vocem σκύβαλον, crassiolem & duriolem paleam reddunt. Hæc significatio verbi κείνῳ non solum saceris, sed etiam profanis Scriptoribus recepta est, e. g. Rom. XIV. 5. inquit Apostolus: ὅς ᾧ κείνῳ ἡμέραν παρ' ἡμῶν. i. e. judicat diem unum juxta Legem Moysi alteri præferendum esse, quod Beza reddit: *Alius quidem æstimat diem pro die, & in notis add. l. scribit: Inter cetera τὸ κείνῳ significat judicium ferre de re quapiam, quod quidem sine æstimatione fieri non potest, quum judicare nihil aliud sit, quam quanti rem aliquam facias vel tecum inire, vel apud alios dicere.* Eadem significatione reperitur alicubi apud Aristotelem, cum ait: κείνοι ταῦτα ἐν τέρασι habent hæc pro monstris, i. e. judicant, existimant monstra esse. Theophylactus in h. l. ita mentem Pauli exprimit: *Christus voluit, ut essem imperitus & simplex ego: atque istuc ego bonum esse judicavit, quod nihil externa sapientia scirem, præterquam hoc tantum, quod Christus Jesus crucifixus est, & quod eum vobis predicarem, ubi & ipse verbum κείνῳ in significatu adducto accipit.*

§. 6. In proposito nostro dicto Apostolico porro dicitur, τὸ εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν, quicquam scire inter vos. Ubi vetus Interpres addit pronomen ME, quod etiam insinuat Syrus,

B

Syrus, ut sensus sit, non judicavi *me* quicquam scire inter vos. Sine hoc pronomine autem textum hunc legunt Tertull. *lib. de pudic. c. 14.* & Hilarius *l. 10. de Trin.* Cæterum testatur Estius *Comment. in b. l.* Esse quendam, qui ita verterit hunc locum; *Non enim quicquam ad cognoscendum delegi inter vos.* Hic interpret, quisquis tandem sit, attendisse videtur articulum *ἢ*, qui præponitur verbo *εἰδέναι*, quamvis Græci interpretes nullam hujus Articuli rationem habuisse, sed potius vim ejus dissimulasse videantur; imprimis cum etiam Codices quidam eum non agnoscant, ceu testantur, qui varias N. T. lectiones annotarunt: Sive autem addatur, sive dematur, sensus alius non videtur emergere, quam hic, qui supra indicatus fuit; Apostolum scilicet judicare, commodissimum esse, si ita se gerat apud Corinthios, quasi nihil aliud sciat, quam Jesum Christum, eumque crucifixum; vel juxta alios, Apostolum non judicasse, i. e. dissimulasse apud Corinthios, se quicquam scire, non declarasse, se aliud scire, quam Christum crucifixum.

§. 7. Progreditur Apostolus in allegatis verbis, & dicit, *εἰ μὴ Ἰησοῦ Χριστοῦ*, nisi Jesum Christum. Hisce Apostolus hoc vult dicere, *præcognitione Christi omnem sordere sibi Philosophiam*, una cum illo luxuriantis Eloquentiæ strepitu & apparatu, universam itaque scientiam suam solius & unici Jesu Christi cognitione terminari, hunc solum se duxisse prædicandum & nobilissimam Theologicæ suæ cognitionis partem in Jesu Christo repositam habere, tanquam salutis humanæ basi & fundamento, videatur B. Hunn. *in b. l.*

§. 8. Nominat autem Apostolus eum, de cujus scientia tantopere gloriatur (A) JESUM, quam vocem Hebraicam esse, nemo est, qui ignoret. Hebr. est *ישו*, quod nonnullis deducere placuit a nomine Dei essentiali *יהוה*.
Sed

Sed obstat, (a) quod literæ in duobus hisce nominibus ישוע & יהוה admodum sunt diversæ. (b) obstat ratio, quæ ab Angelo assignatur, Matth. I. 21. qua significat, Messiam nomen hoc habere a salvando: At vero si ישוע five Ἰησους est ex nomine יהוה, nomen non habet a salvando, sed ab existendo, quia יהוה est ab יהוה extitit. (c) nomen יהוה est nomen essentia, Deoque competit, tum quia ipse per se & a se existit, tum quia creaturarum omnium esse dependenter ab eo est: At nomen ישוע non essentia, sed officii nomen est, Christumque ab actu salvandi denominat: Hinc (d) ratio quarta resultat, cur a יהוה non possit esse nomen Jesus, scilicet, quia יהוה Christo competit secundum divinam naturam, יהוה autem nomen officii est, quia Messiam ab actu salvandi denominat, adeoque secundum utramque naturam ei competit.

§. 9. Rectius itaque statuitur nomen Ἰησους esse ab Ebr. ישעujus Hiph. est וישע, salvavit, ut Ἰησους vi vocis Salvatorem notet, quod clare innuit Angelus Matth. I. 21. Ut autem constet, quo sensu CHRISTUS Salvator noster vocetur, notandum est, quod ita appelletur non solum respectu eorum, a quibus genus mortalium liberavit, cujusmodi sunt, peccatum, accusatio Legis, ira Dei, damnatio æterna sed etiam respectu illorum, quæ passione, cruce, totoque merito suo nobis acquisivit, cujusmodi bona acquisita sunt gratia Dei, justitia coram Deo, peccatorum condonatio, vita & beatitudo æterna. Deinde sicut bona illa, quæ Christus humano generi virtute meriti sui procuravit, bifariam spectari possunt (a) ratione acquisitionis. (b) ratione applicationis: Ita Christus quoque JESUS five Salvator utroque respectu dicitur, ratione scilicet acquisitionis, quatenus promeruit hominibus, v. g. remissionem peccatorum & vitam æternam, &

ratione applicationis, quatenus beneficia morte sua & passione acquisita per media ordinaria, Verbum & Sacramenta hominibus offert & applicat. Denique Christus dicitur Jesus seu *Salvator OMNIUM hominum*, si meritum in se & acquisitionem spectemus: omnibus enim hominibus bona spiritualia acquisivit atque promeruit, quo tamen non obstante dicitur Salvator tantum credentium, quoad applicationem & salutarem fructum: cum tantum credentes per fidem fructus meriti Christi participes reddantur.

§. 10. Sed dices: Ipsum Christum vocari נרשע, Salvatum, Zach. IX. 9. quomodo itaque Salvator dici potest? Resp. Pontificii quidem in hoc dicto se reperisse putant, unde corruptionem textus Ebraei probare possint, existimant enim pro נרשע olim lectum fuisse מרשע, successu vero temporis, sive Judæorum malitia, sive librariorum incuria pro litera ם positam esse literam ך, Jod vero penitus abjectum fuisse: Sed huic corruptioni adversatur Masoretarum diligentia, quæ testatur, olim quoque נרשע lectum fuisse. Respondendum itaque est, participium נרשע in allegato loco Zach. sumi active: Observant enim Philologi, verba, quæ in prima conjugatione non sunt in usu (cujusmodi verbum est etiam נרשע) in passivo quandoque activa significatione gaudere, ut ita נרשע participium passivum hic sumatur active, & idem sit, ac salvans, Salvator, unde constat, quod l. c. Zach. 9. particip. נרשע non obstat nomini Jesus, sed idem prorsus cum eo sit. Talia verba, quæ in prima conjugatione inusitata sunt, & in passivo active sumuntur, sunt quoque נרשע, נשבע, imo quandoque verbum in prima conjugatione usitatum, in passivo active sumitur, ut Jer. II. 35. הנני נשפם אורתי, *Ecce ego judico te.* Conf. Joel. III. 7. Juxta alios נרשע Zach. 9. idem est ac salute circumdatus, invi-

inviectus, qua ratione rursus non obstat hæc vox nomini
JESUS.

§. 11. Hæc de primo nomine illius, de cujus scientia
Apostolus in nostro textu gloriatur. (B) Alterum ejus
nomen est *χριστός*, quod Græcum esse & unctum denotare
omnes norunt. Est autem appellatio Salvatoris nostri, qui
unctus dicitur, tum typica, tum propria. ut observat B. Ger-
hardus *Loc. de Persona & offic. Christ. c. 1. §. 14.* Typica quidem,
quatenus uncti V. T. nempe Sacerdotes, Reges & Prophe-
tæ fuerunt typi Christi, unici nostri Sacerdotis, Regis &
Prophetæ; Confer. Exod. 29. 7. 1. Sam. 10. c. 16. 13. 1. Reg.
XIX. 16. Sicut autem Sacerdotes, Reges & Prophetæ V. T.
præfigurarunt tantum unctiōne sua Christum: ita inter
illorum & hujus unctiōnem magnum est discrimen; Et
(1.) quidem ratione ejus, quo fuerunt uncti: In veteri enim
Testamento unctio facta est oleo externo in hunc usum
præparato: Christus vero non fuit unctus oleo externo, sed
ipso Spiritu S. Conf. Esa. LXI. 1. (2.) In veteri Testamento
unctio facta est per intermedias personas, Prophetas aut
Sacerdotes: Christum vero unxit ipse DEUS. Ps. XLV. 8.
(3.) In V. T. per unctiōnem denotata fuit adfidentia Spiritus
S. unctus est, ut *tota plenitudo Deitatis habitet in ipso corporaliter.*
Col. 11. 9. (4.) Discrimen est ratione temporis: Sacerdotes,
Reges & Prophetæ V. T. non fuerunt uncti in utero mater-
no ad officium suum: Christus vero in utero materno
Spiritu Sancto unctus est. Propria vero ratio hujus appel-
lationis, quia Salvator noster *Christus, unctus* vocatur, est,
quod oleo laticis præ consortibus suis unctus est, Psalm. XLV. 8.
h. e. gloriose exornatus, & donis Spiritus S. infinitis instru-
ctus, atque ad officium Messæ inauguratus est.

§. 12. Denique Apostolus addit, *καὶ τὸν ἐστυρωμένον,*
hunc crucifixum; quo significat, quod non satis sit, Christum
B 3 quo-

quocunque modo scire & prædicare, sed requiratur, ut cognoscatur etiam & prædicetur, ut pro nobis crucifixus, mortuus & sepultus est. In cruce enim & morte Christi, quam pro humano genere passus est Christus, universum beatitudinis nostræ mysterium continetur. *Hæc crux, si elevata non fuisset*, scribit alicubi Augustinus, *universus populus in æternum periisset*, Sicut enim *כצור* in mortibus suis, i. e. morte sua excellentissima Esa. LIII. 9. ita quoque in crucifixione sua Christus posuit divitias, ut tam mors, quam crucifixio Christi sit instar cœlestis gazophylacii, in quo omnis divitiarum spiritualium sufficientia reposita est, ut exinde fide vera & viva desumi possit, quæ piæ sunt cogitationes B. Glassii circa locum cit. *Esaïæ, Grammat. S. tract. 1. can. 2.* Quemadmodum itaque Ezech. IX. 6. non occidebantur, quotquot in fronte *ו* gerebant, eoque signati erant, (per quod signum Hieronymus intelligit Hebræorum Tau, quod dicit apud Samaritanos formam crucis habuisse, & testatur Sanctius commentar. in loc. cit. in antiquis Hebræorum nummis Tau, inveniri in crucis similitudinem efformatum.) ita etiamnum servantur cruce Christi notati, h. e. qui crucifixum Salvatorem fide vera apprehendunt, sibi que applicant. De hoc JESU Christo crucifixo ejusque cognitione tantopere gloriatus est Apostolus h. I. utpote qui probe cognitum habuit, hanc cognitionem omnem aliam naturalium ac mundanarum rerum notitiam multis post se parafangis relinquere.

§. 13. Non possum, quin dubio, quod ex versiculo hoc secundo moveri potest, breviter occurram: Scilicet dicit Apostolus, se nihil scire præter Jesum Christum crucifixum, unde sequi videtur, homini Christiano salvando sufficere notitiam solius Christi, si vel maxime in aliis Articulis

culis erret, aut eos plane non habeat cognitos. Respon. Mens Apostoli non est, solius Christi notitiam homini Christiano sufficere, sed ostendere vult excellentiam cognitionis Jesu Christi, ejusque prærogativam, qua imprimis præ omni sapientia mundana gaudet, & quidem duas ob rationes, (a) quia in Christo crucifixo tot mysteria latent, ut iis satis cognoscendis vix tota hominis vita sufficere possit, (b) quia in Christo crucifixo omnis nostra salus fundata est, & inde tanquam ex largissimo fonte omnia bona spiritualia in nos derivantur, quod de nulla scientia mundana, quocunque tandem nomine veniat, imo ne quidem de omni Articulo fidei dici potest. Alias vero certum est, fidem Christianam non ferri in solum Christum crucifixum, sed & in alia, quæ divinitus revelata sunt, unde a Theologis nonnullis fides dicitur copulativa, quod Articuli ejus tanquam annuli in catena cohæreant: Si quis itaque gloriatur de Scientia Christi, neget autem v. g. personarum in Deitate Trinitatem, aut mortuorum resurrectionem, vel similem Articulum, Scientia Christi crucifixi nulla erit.

§. 14. Sed qualisnam tandem in Paulo fuit, quærat quis, Scientia Christi crucifixi, & quamnam in Corinthiis suis scientiam Jesu Christi crucifixi sua prædicatione optavit produci Apostolus? Id certum esse credo, scientiam nudam, sive cognitionem, quæ est sine assensu, nec fuisse in Apostolo, nec in votis eum habuisse, ut sola hæc Corinthiis suis Evangelii prædicatione produceretur; Fuit itaque Scientia Pauli, quam etiam in Corinthiis suis produci desideravit, conjuncta cum assensu, eoque speciali, quo credit peccator ad se quoque spectare, quæ Christus Jesus crucifixus fecit & passus est, se propter Jesum crucifixum peccatorum remissionem & salutem æternam conse-

cucu-

caturum esse, & in hoc Christi merito unice fiducia sua recumbit, quæ est ipsa justifica & salvifica fides, de qua plura addere instituti ratio non patitur, qui accuratam ejus explanationem desiderat, legat venerandi Dn. Joh. Musæi *Disp. 3. de convers. c. §. 121. seqq. 1. §. 95. seqq. & c. 3.*

§. 15. Ex his, quæ hæctenus ea, qua potui brevitate, adduxi, facile, credo, constat de sensu propositi dicti, quod scil. Apostolus hoc velit dicere: Poteram vobis Corinthiis alia proponere dogmata, alios inculcare Articulos: *Poteram, ut Theodoretus loquitur in hunc nostrum locum, de Theologia sive divinitate apud vos verba facere, vobis tamen solam incarnationi Christi dispensationis doctrinam volui afferre, ut, qui in dominica passione glorier: Poteram etiam aliquo verborum ornatu ea, quæ scire vos volebam, proponere, attamen eloquentiæ strepitu, aut subtilioribus ratiocinationibus nolui me ostentare, quin potius judicavi, mihi tanquam Apostolo & Doctore vestro incumbere, ut id operam darem, quo imprimis de Christo Jesu, eoque crucifixo, qui fundamentum est, præter quod nemo aliud potest ponere, 1. Cor. III. II. informaremini, quare talem inter vos me gessi, quasi nihil aliud scirem, nihil aliud crederem, quam Jesum Christum, eumque crucifixum, ut eadem scientia, sive cognitio per verbum a me prædicatum in vobis etiam Spiritus S. virtute accenderetur & produceretur, & sua subinde caperet incrementa, atque Christus in vobis formaretur. Gal. IV. 19.*

§. 16. Nostrum, qui Christiani appellamur, est, Apostolum omni conatu imitari, & ita nosgerere, quasi nihil sciamus præter Jesum Christum eumque crucifixum, maxime vero hoc tempore, quo Christus Cruci suæ propior factus, tandemque ei affixus est, pietas nostra erga Salvatorem a nobis requirit, ut acerbissimam ejus passionem sancta reco-

recolamus memoria, ut crucem ejus nunquam animo elabi
 nostro sinamus, & cum Apostolo exclamemus; *Nos vero,*
absit, ut gloriemur, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi. Gal. 6.
 14. Amor flagrantissimus, quo complexus nos est Salvator
 dulcissimus, postulat, ut vicissim ei amore nostro adhaerea-
 mus, ut omnis nostra cogitatio, imprimis hoc tempore, sit
 de Christo Jesu, eoque crucifixo, ut devotione nostra sub
 cruce stantes, *internis luminibus inspiciamus vulnera pendentis,*
sanguinem morientis, ut totus nobis figatur in corde, qui pro nobis
fixus est in cruce, ut Augustinus loquitur Tom. VI. p.
 337. Nam, ecce, Pontifex noster seipsum offert & sa-
 crificat in altari Crucis, & iram patris adversus nos
 sedat: Ipse est Mediator inter Deum & hominem, un-
 de pendet inter cœlum & terram, extendit brachia, ut,
 qui ardens erga nos Amor est, nos omnes ad se trahat.
 Hic impletum videas typum serpentis ænei in eo, qui ver-
 mem se vocat, Psal. XXII. nempe Christo crucifixo, quem
 quotquot vera fide aspiciunt, sanantur. Ejus dulcissimum
 & suavissimum nomen *Jesus*, quinque literis constans, se-
 cundum earum significationem est *Moerentium Jucunditas,*
viventium Aternitas, dolentium Svavitas, egentium Libertas,
& langventium Sanitas: Vel ut Bernhardus quasi jubilando
 loquitur, Serm. XV. super Cantica, & in florib. cap. CVII.
JESUS mel in ore, in aure melos, in corde júbilus. Lucet hoc nomen
prædicatum, pascit recogitatum, invocatum lenit & ungit; respi-
ciens sine dubio ad verba Ecclesiæ, Cant. I. 3. Oleum effusum
(est) nomen tuum. Nam sicut oleum fragrans est, corporis
dolores mitigat, illudque debile confortat: ita, agente An-
selmo in Meditat. Jesus est nomen dulce, nomen delectabile,
nomen confortans peccatorem, & nomen beatæ spei. Quid tam
necessarium perditis? quid tam optabile miseris? quid tam utile
 C
despe-

desperatis? quærimus merito cum eodem Bernhardo, serm. VI. in vigil. natal. Domini. Ut igitur memoria sacro hoc tempore recolere queam Salvatorem meum Jesum, totam de eo doctrinam paucis complecti, & præter ea, quæ hæctenus fuerunt allata, placidæ disquisitioni submittere decrevi.

CAPUT II.

§. I.

DOctrina de Christo ad duo reduci potest Capita, quorum alterum de persona, alterum de officio Christi agit.

§. 2. In doctrina de persona Christi duæ considerandæ veniunt naturæ, ex quibus Θεὸς ὁ ὁμοιωτός constat, divina, quam per æternam generationem a Patre accepit, & humana, quam in tempore in utero virginis Mariæ assumpsit: Hæ duæ naturæ unam constituunt personam, quæ simul DEUS & homo est.

§. 3. Sicut autem hic Articulus ductu luminis naturæ non est cognoscibilis, sed longissime rationem humanam ejusque captum superat; ita subinde reperti fuerunt, qui rationi nimium indulgentes, modo divinam, modo humanam Christi naturam negarunt & impugnarunt. Post *Judeos*, qui miraculis omnem virtutem creatam excedentibus induci non potuerunt, ut Christum pro vero DEO haberent, sub nomine Christiano plures hæretici tela sua in Christi divinitatem converterunt, quos inter numerat *Irenæus lib. 1. adver. hæres. c. 24. Carpocratem*, genere Alexandrinum, qui in Philosophia Platonica educatus unum DEUM summum statuit, plures vero DEOS inferiores asseruit: Hic de Christo docuit,

docuit, eum ex concubitu Josephi & Mariæ natum, & in hoc reliquis hominibus, plane similem fuisse, superiorem tamen animæ sanctitate. Huic subjungit *Irenæus l. 1. c. 25. Cerinthum*, qui simili modo Jesum, Josephi & Mariæ filium, esse dixit, adeoque nudum hominem, plus saltim potuisse justitia & prudentia & sapientia. vid. *Irenæus d. 1. & Epiphan. her. 28.* Eundem errorem erravit *Ebion*, (ex grege Socini *Ostorodus præfat. Instit. p. 10.* sine causa negat, unquam vixisse aliquem hujus nominis) conf. *Epiphan. heres. 30.* Secuti sunt *Alogi*, *Epiphan. her. 51.* *Theodotiani*, *Epiph. heres. 54.* *Arce-monitæ*, *Theodoret. l. 2. heret. fab.* Secutus est, ut brevitatis causa alios mittam, Seculo 4. *Arius*, Alexandrinus Presbyter, cujus hæreseos summa huc redit: Unum esse verum & æternum DEum, nempe Patrem, Filium autem non esse natura Deum, sed creaturam ex nihilo factam, ante alias quidem res creatas, non tamen ab æterno, conf. *Atthanasium Orat. 1. contr. Arian. Gelasium Cyzicen comment. Act. Concil. Nicen. l. 2. c. 2. & 3. Epiphan. heres. 69.* Post Concilium Nicen. Ariani in diversas divisi fuere sectas: quidam Arium secuti, Filium ex non-entibus factum, Patri per omnia dissimilem esse contendebant, ut *Acacius, Cæsarea Palestine Episcopus*, & *assectæ, Acaciani dicti, Ursacius, Tyri Episcopus, Eudoxius*, Antiochiæ primum, deinde Constantinop. Episcopus, a quibus *Ursaciani, & Eudoxiani* dicti fuere: Alii Filium Patri similem; Alii Filium Patri partim similem partim dissimilem docuerunt. Conf. *Job. Forbes. Instruct. Hist. Theol. lib. 2. c. 2.* Eodem seculo negavit Christi divinitatem *Photinus, Syriensis Episc.* videatur *Epiph. her. 71.* Seculo superiori impugnarunt Christi divinitatem *Micb. Servetus, Lathus & Faustus Socini*, quos deinceps secuti sunt alii plures, quorum nomina brevitatis ergo hic mittenda sunt.

§. 4. Contra tot hæreticorum monstra divinitas Christi solide ex Scripturis probanda est, id quod fieri potest (1.) ex Scriptura Novi Testamenti, Rom. IX. 5. Ubi Christus dicitur *Deus benedictus in Secula*, quod prædicatum solius veri & æterni Dei est, ceu inter alia patet ex Rom. I. 25. Insurgunt quidem contra hanc probationem Adversarii; *Socinus in refut. Wierki c. 5. Enjedinus, Volkel. de Ver. Relig. l. 5. c. II. Schlichting. commentar. in Epist. Rom. c. 9.* Sed nimis esset prolixum, si omnia, quæ adferunt, excutere vellem, quare conflictui, vel alii occasione hoc reservandum est. Addi potest locus I. Joh. V. 20. Ubi cum mentio facta esset Filii DEI Jesu Christi, statim subjicitur, *Hic est verus DEUS*. Excipiunt etiam ad hanc probationem Adversarii, *Socinus l. c. Volkel. l. c. c. 10. & Schlichting. comment. in I. Epist. Joh. & alii;* sed mihi angustia temporis excluso non licet ea examinare. Plurimum ad hanc probationem confert etiam locus Joh. I. I. ubi non solum *in principio λόγος dicitur fuisse*, ita ut nihil sit eo prius: sed etiam additur, *& DEUS erat λόγος, sive verbum.* Quo ipso *λόγος* sive verbum, Deum esse; & quidem univèrsi hujus creatorem, non obscure significatur. Conf. *Joh. XX. 28.*

§. 5. Præter loca allegata, in quibus Christus expresse Deus vocatur, adduci contra veritatis hostes possunt (2.) argumenta, in quibus major propositio ex veteri, minor ex N. T. desumpta est, ubi sc. id, quod in V. T. de summo Deo dictum est, in Novo Testamento ad Christum refertur, & de eo enunciatur. Hujusmodi parallelorum varia in Scripturis exempla occurrunt. Conferri potest *Numer. XXI. 5. 6, 7. cum I. Cor. X. 9. Deinde confer. Psalm. XCVII. 7. cum Hebr. I. 6. Psalm. CII. 26. cum Hebr. I. 20.* Hinc tale argumentum pro divinitate Christi formo: *De quo in V. T. Num. XXI. 5. seqq. dicitur, quod tentatus fuerit ab Israelitis, Ps. XCVII. 7.*
incur-

incurvate vos ei omnes DII. Pf. CII. 26. quod terra fundamenta fecerit, is verus, æternus, & natura DEUS est. Atqui de Christo hæc dicuntur, E. verus, æternus & natura Deus est. Major clara erit, si evolvantur loca V. Testamenti: Minoris veritas ex allegatis Novi Testamenti locis facile perspicitur. Hoc probandi genus valde vexat Socinianos, ut vix solidi quid adferre queant.

§. 6. Succedit aliud argumentorum genus, fundatum in illis Scripturæ locis, quæ testantur, Christum esse Filium Dei unigenitum, Filium Dei proprium, Joh. i. 14. 18. Rom. IIX. 32. Argumentum ex his tale necesse potest pro Christi divinitate: *Quicumque est Filius DEI, unigenitus Filius Dei proprius, ille est verus, æternus & natura DEUS. Christus est talis.* Ergo. Minorem probant allegata loca: Majorem probo ex eo: quia Filius unigenitus, Filius proprius est ejusdem essentia cum eo, a quo genitus: Qui ergo Filius DEI unigenitus, DEI filius proprius est, est ejusdem essentia cum DEO gignente, & consequenter verus, æternus, & natura DEVS. Hic vero observo, quod quando Filius DEI a Patre genitus dicitur, non sit intelligenda generatio Physica, quæ est mutatio a non esse ad esse in subjecto, de qua agit Aristot. *l. V. Phys. c. 2.* Sed locum hic habet tantum generatio viventis, quam describit Thomas part. 1. quæst. XXVII. art. 2. *quod sit origo viventis a principio vivente conjuncto, secundum rationem similitudinis in natura,* cujus definitionis partes omnes conveniunt generationi Filii DEI, quod si opus esset, pluribus ostendi posset. Etsi autem generatio Filii DEI non est Physica, non tamen inde inferre licet, quod sit generatio improprie dicta, sed sicut Filius DEI proprie est Filius, ita ejus generatio proprie sic dicta generatio est.

§. 7. Aliud genus argumentorum suppeditant nobis illa Scripturæ loca, quæ Christo tribuunt ea, quæ soli Deo alias conveniunt: Ex his tale formo argumentum: *Cui in Scriptura tribuuntur ea, quæ solius DEi propria sunt, is verus, æternus & natura DEus est. Atqui in scriptura S. Christo tribuuntur ea, quæ solius DEi propria sunt, E. Christus est verus, æternus & natura est DEus.* Major nulla probatione indiget. Minor probatur, quia (1.) Christo competit æternitas, quæ solius DEi est. *Prov. 11X. 22. Jehovah possidebat me principio via sue, ante opera sua, ante tunc, vel ultimum tempus.* i. e. Ego Sapiencia DEi hypostatica (Filius DEI) eram apud DEum; jam tum, cum creatione rerum omnium impressurus esset vestigia Majestatis suæ, hæc vero juxta Scripturam est æternitatis descriptio, *Conf. Joh. I 1. Mich. V. 1.* quod Christi מערות egressiones, i. e. generatio eoque excellentissima (quam excellentiam significat pluralis) sit מקדם מימי עולם a principio, ante dies seculi, quæ rursus est descriptio æternitatis, & innuitur æterna generatio. (2.) Christo per se competit immensitas, infinitas & omnipræsentia. *Matth. XIII. 20. Ubi duo vel tres congregati sunt in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Sane ubique locorum esse, ubi duo vel tres in nomine Christi congregati sunt, requirit infinitatem, immensitatem & omnipræsentiam: Intelligi autem hoc volo de eo, cui per se competit, ubique locorum esse, ubi duo vel tres congregati sunt &c. Talem oportet immensum & infinitum esse: alias Christo secundum humanam naturam etiam convenit, esse ubique locorum, ubi duo vel tres congregati sunt in ejus nomine, sed hoc ipsi non convenit per se, sed vi unionis personalis cum divina λόγος natura, quæ per se immensa & infinita est, & per communicationem idiomatum. (3.) competit Christo a-

mmpp.

omnipotentia, Joh. V. 19. Christus de se ipso dicit: Quæcunque fecerit Pater, hæc *ὁμοίως* similiter & Filius facit. Qui autem simili modo *ὁμοίως* facit, quæ DEUS Pater per suam omnipotentiam facit, is utique, æque ac Pater omnipotens est. Atqui Christus. E. Adde Ebr. I. 3. Ubi Christus *omnia verba potentia sua portare dicitur*; qui sane actus est, qui omnipotentiam præsupponit. (4.) Omniscientia Christo tribuitur, Joh. II. 25. ubi *scivisse dicitur, quod esset in homine*: Joh. XXI. 17. *Domine, tu omnia nosti.* (5.) Creatio hujus universi Christo competit, Joh. I. 3. *omnia per ipsum facta sunt*, scil. quæ creata & initio producta sunt. Nam quod Sociniani intelligi putant omnia, quæ ad Evangelium spectant, id sine ratione & contra textum asseritur, cum v. 10. Mundus per ipsum factus, mundus vero non significat ea, quæ ad Evangelium spectant. Neque obstat, quod in casu obliquo omnia per ipsum facta esse dicuntur: Hac enim Phrasi non aliqua essentia divinæ inæqualitas inter *λόγον* & Patrem, sed ordo tantum inter personas divinas innuitur, ut dicatur Pater fecisse omnia per Filium, quod Pater sit a se ipso, verbum autem sive Filius a Patre. Alias Filius in casu recto dicitur *facere ὁμοίως, quæ Pater facit.* Joh. V. 19. Denique pro divinitate Christi argumentum suppeditant loca Scripturæ, quæ Christo cultum divinum asserunt, Joh. V. 23. Ebr. I. 6. Hinc tale formo argumentum: Cui per se cultus divinus, in adoratione, invocatione fiducia consistens, competit, is verus æternus & natura DEUS est. Atqui Christo. Ergo. Hic veritas cœlestis splendore suo adeo ferit Socinianorum oculos, ut alii hoc, alii alio modo eum declinare conentur. Sunt enim qui Minorem negant, sed obstat locus cit. Joh. V. 19. Sunt, qui negant Majorem, sed adversatur illis locus Es. 42, 8. ubi DEUS ait; *se gloriam suam alteri non daturum esse, ad gloriam DEI autem spectat*

Etat præprimis cultus divinus. E. & hunc Deus alii non permittit, sed sibi soli servat; & consequenter, cui cultus divinus competit, is Deus est. Studio autem dixi, *per se*, cui *per se* cultus divinus competit, is DEus est. Nam humanæ etiam naturæ Christi cultus divinus competit, non tamen per se, sed per unionis personalis gratiam.

§. 8. Satis pro instituti ratione de divina Christi natura, transeo nunc ad alteram Salvatoris mei naturam, nempe humanam considerandam, ubi rursus varii variorum errores occurrunt. Hic enim reperias in Ecclesiastica Historia, qui Christo corpus humanum denegarunt, & spirituale nescio quod corpus de cælo delatum, ipsi tribuerunt, sicut Tertullianus errorem Valentini depingit: videas hic contententes, Christum in solo phantasmate absque humana carne fuisse, nec natum, nec passum, quod Tertull. Cerdoni & Marcioni, Epiphan. *heres. 24.* Basilidi tribuit: alios cernas permittentes quidem Christo carnem humanam, sed sine anima rationali, quod Epiphan. *her. 77.* Apollinarium docere testatur. Sed nimis longum foret, si omnes, quas contra humanam naturam satanas concitavit hæreses, recensere vellem. Addam tamen Anabaptistas, quos Forbescius alicubi in Instruct. Histor. Theol. Flandros vocat, qui sicut unionem personalem penitus tollunt, adeo ut ex communiione sua illos, qui eam docent atque amplectuntur, excludere soleant, ita asserunt: Essentiam Filii DEI divinam transsubstantiatam, seu mutatam esse in carnem, eamque non ex Mariæ virginis sanguine productam, sed in Mariæ uterum delatam. Sed hanc transsubstantiationem nec in Scripturis expressam video, neque qua ratione per bonam Consequentiam inde deduci possit, intelligo: certe, si penitus nugatorum istorum sententiam perpendo, non video

deo, quomodo contradictionis laqueum effugere queant. Existimant Filium DEI mansisse id, quod erat, & essentiam divinam Filii transsubstantiatam esse in carnem, unde non possunt non duæ hæc contradictoriæ resultare, essentiam Filii DEI divinam transsubstantiatam esse, ut ipsi asserunt, & essentiam Filii DEI divinam non esse transsubstantiatam, quia juxta illorum sententiam mansit Filius DEI, quod erat, quod autem manet quod erat, non transsubstantiatur. Præterea nullus dubito, quin hi homines essentiam Filii DEI spiritualem esse agnoscant, at vero ex spiritali & immateriali fieri materiale, v. g. carnem Christi, ex eorum numero est, quæ fieri non possunt, Forſan dicent, intelligi carnem seu corpus spirituale; sed respond. si spirituale est id, quod materiæ expers est, rursus contradictionem non effugiunt: Caro enim spiritalis seu corpus spirituale est, quod materiæ est expers, & non est expers, quæ manifesta contradictio.

§. 9. Contra prædictos & similes errores pugnandum esse puto seqq. Argumentis. (1.) Quod Christo partes hominis essentielles tribuuntur in Scriptura *S. corpus & anima. Corpus*, Matth. XXVI. 26. Ebr. I. 14. *Anima*, Matth. XXVI. 38. Luc. XXIII. 46. Hinc (2.) passim in Scriptura *homo* appellatur. Luc. XXIII. 47. I. Tim. II. 5. *homo Christus Jesus. Filius hominis*. Matt. II. 20. Joh. III. 13. (3.) *Conceptio Christi* in Virgine Maria describitur, Luc. I. 31. & narratur, quod *deprehensa fuerit gravida*. Matth. I. 18. dicitur *Maria peperisse Filium suum primogenitum*. Luc. II. 7. dicitur *Christus circumcisus*, ut alii masculi, Luc. II. 21. Hæc & similia omnia arguunt in Christo humanam naturam.

§. 10. Cum tribuitur Christo natura humana, notandum, quod humana natura dupliciter spectari queat (a) cum propria subsistentia, qualis est in quovis homin
D
secun

secundum ordinarium naturæ cursum (β) absque propria subsistentia; non priori, sed posteriori modo in Christo datur humana natura: Si enim cum propria subsistentia in Christo esset, essent in eo duo supposita, duæ personæ, quod Nestorius sensit. Est igitur in Christo humana natura sine propria, nempe humana subsistentia, ut tamen non plane sit sine subsistentia, cum subsistat humana Christi natura subsistentia Filii DEi. Non quidem ignoro, phrasin hanc, *humanam Christi naturam subsistere*, (scil. subsistentia λόγος) non esse Wendelino ad palatum *lib. 1. Theol. Christ. c. 16.* quia sc. juxta ipsum, quod subsistit, persona est. Humana autem Christi natura non est persona, E. non subsistit, adeoque nec subsistentia λόγος subsistit. Sed responsio facilis est. Sciendum itaque, quod humana Christi natura alia ratione dupliciter considerari possit. (1.) *precise*, sine subsistentia λόγος; si h. m. Wendelinus consideravit humanam naturam, pugnavit cum larvis; conceditur enim, quod h. m. spectata humana Christi natura non subsistat. (2.) considerari potest humana Christi natura, ratione subsistentiæ λόγος, quatenus hujus particeps facta est, h. m. negatur in argumento Minor, quod humana Christi natura cum divina subsistentia λόγος sumpta non sit persona, ad personam enim præter naturam intelligentem & subsistentiam nihil requiritur: Si igitur humana Christi natura cum divina natura ejusque subsistentia spectatur, est ipsa persona
 Θεανθρώπου.

§. II. Inter duas has in Christo naturas intercedit unio, non qualiscunque, sed personalis. Ubi observandum, unionem inter duas Christi naturas sumi dupliciter. (a) pro actu. (b) pro statu. Ille respicit hunc, tanquam terminum suum, & consistit in actu transeunte, quo duæ natu-
 ρæ

ræ in Christo unitæ fuerunt. Hæc vero consistit in permanentia, seu quod naturæ unitæ manent, & a quibusdam describitur, quod sit naturarum distinctarum (divinæ & humanæ) in una persona sibi invicem præsentissimarum *περιχώρησις* inconfusa immeatio, propter quam una natura non sit extra aliam, nec salva unitate personæ esse possit. Et sane negari non potest, quod divina natura humanæ unita, humanam naturam undique immeet & permeet, sed videtur unio personalis pro statu sumta plus importare, quam talem *περιχώρησιν* nempe *περιχώρησιν* ad unam λόγῃ ὑπόστασιν terminatam, ut unio personalis pro statu sumta sit naturarum sibi invicem præsentissimarum, seque immean- tium perpetua & inseparabilis in una hypostasi λόγῃ subsi- stentia.

§. 12. Sicut hæc unio magnum est mysterium; ita antiqui Ecclesiæ Doctores omnem adhibuerunt operam, ut dextre explicaretur, & contra hæreses defenderetur: Unde in Synodo Chalcedonensi, propter hæresin Nestor- rianam & Eutychianam constitutæ fuerunt ejus notæ quæ- dam, quod facta sit 1. *inconfuse*. 2. *inconvertibiliter*. 3. *indivisi- biliter*. 4. *indistanter*. 1. *inseparabiliter*. Etsi enim quod ulti- mam notam attinet, in triduo mortis facta est aliqua separa- tio, animæ sc. a corpore, quatenus soluta fuit unio naturalis inter corpus & animam, tamen non soluta fuit unio perso- nalis, sed mansit humana natura materialiter, sive ratione partium, corporis & animæ, spectata, unita cum divina na- tura. Hæc observanda sunt contra Nestorium & Euty- chem, quorum uterque, sed sententia e diametro contraria, unionem personalem negavit. Nestorius enim dum ne- gavit Mariam esse θεοτόκον, dissolvit unionem personalem, & duas fecit personas. Eutyches vero contendens, huma-

D 2

nam

nam naturam esse in divinam conversam, confusionem iniecit. Damnavit Nestorium Synodus Ephesina, & approbata simul fuere duodecim capitula, quæ ipsi opposuerat Cyrillus Alexandrinus, quæ vulgo anathematis morum nomine veniunt. Similiter Synodus Chalcedonenfis Eutychem damnavit: priores duæ notæ paulo ante adductæ Eutychemianam; duæ vero posteriores Nestorianam hæresin respiciunt.

§. 13. Unionem personalem *nostro concipiendi modo* sequitur, tum naturarum, tum idiomatum communicatio. Studio dico: *Nostro concipiendi modo*: quoad rem ipsam enim unio personalis, communicatio naturarum & idiomatum non differunt. Eo momento enim, quo naturæ inter se sunt unitæ, cœperunt & inter se habere communionem arctissimam, & proprietates in unitate personæ fuerunt communes: quoad nostrum tamen concipiendi modum inter tria prædicta est discrimen; prius enim concipimus, naturas inter se esse unitas, quam concipiantur communionem inter se habere, & hoc rursus est prius, quam proprietatum communicatio.

§. 14. Naturarum communicatio nihil est aliud, quam intima naturarum inter se unitarum communicatio, per quam fit, ut unius naturæ concretum vere dicatur de concreto alterius, sive ut DEUS vere sit & dicatur homo, & vicissim homo vere sit & dicatur DEUS. Hæ prædicationes vocari solent personales, & sunt plane singulares atque inusitata; sive spectemus unionem, tanquam earum fundamentum, sive modum prædicandi. Quod unionem personalem attinet, in qua fundantur propositiones personales, ea singularis est, & inusitata; cum in universa rerum natura simile exemplum non detur, qua natura aliqua, absque
pro-

propria sua subsistentia assumta fit in hypostasim alterius, ad constituendum unum suppositum: Similiter singularis & inusitatus est modus prædicandi, quod sc. disparatum de disparato in casu recto & significato proprio prædicatur.

§. 15. Communicatio idiomatum seu proprietatum priusquam describatur, notandum, idiomata, i. proprietates h. l. dici quæcunque alterutri naturæ per se & formaliter competunt, sicut v. g. omnipotentia, æternitas, immensitas & alia per se & formaliter tantum divinæ naturæ competunt, licet humanæ naturæ etiam competant καὶ ἄλλο & per unionis gratiam, ideo sunt divinæ naturæ idiomata: Contra passum, crucifixum & mortuum esse, per se & formaliter humanæ naturæ competunt, ideo sunt idiomata humanæ naturæ.

§. 16. Veteres quando de communicatione idiomatum egerunt, sub hac appellatione unum tantum genus inculcare soliti sunt, quemadmodum & B. Lutherus & Melancthon: Reliqua duo genera a Theologis nostris addita sunt, ut sic in universum tria numerari soleant genera communicationis idiomatum.

§. 17. *Primum genus est*, quo concreta utriusque naturæ mutuan omnium proprietatum communionem obtinent: Damasceno vocatur τρόπος ἀντιδόσεως. Solet communiter describi per prædicationem, quæ descriptio tamen a posteriori tantum est. Si autem quærat, quænam prædicationes spectent ad primum genus. Resp. (1.) Illæ, in quibus idiomata divinæ naturæ tribuuntur concreto humanæ naturæ, ut cum dicitur, Filius Mariæ fuit ante Abrahamum, Filius hominis est omnipotens, æternus &c. (2.) In quibus idiomata humanæ naturæ tribuuntur

tur concreto divinæ naturæ, ut DEus est passus, Dominus gloriæ est crucifixus. At dices, quid fiet de propositionibus, in quibus v. g. idioma divinæ vel humanæ naturæ tribuitur concreto personæ, sive toti personæ Christi, ab utraque natura denominatæ, ut cum dicitur, *Rom. IX. 5. Christus est ex Patribus secundum carnem, Christus est æternus, immensus*, annon & hæc ad primum communicationis idiomatum genus referendæ sunt? *Resp.* Si prædicatio per communicationem strictè sumitur, quatenus in ea prædicatum subiecto non formaliter competit, sed κατ' ἄλλο, propositiones, in quibus sive divinæ sive humanæ naturæ idiomata de concreto personæ sive de persona ab utraque natura denominata, prædicantur, non sunt prædicationes per communicationem, quia prædicata in illis competunt subiecto formaliter, & consequenter tales prædicationes referri non possunt ad primum genus communicationis idiomatum. Verum hoc non obstante, existimo, propositiones, in quibus de concreto personæ prædicantur idiomata, seu divinæ seu humanæ naturæ, posse referri ad primum genus, quia eandem cum illis prædicationibus, in quibus de concreto unius naturæ prædicatur idioma alterius naturæ, explicationem agnoscunt, scil. per particulas διακειµέναι: Sicut enim in hac: *Filius DEI est passus*, adhibetur particula διακειµέναι, h. m. quod *Filius DEI* passus sit secundum humanam naturam: ita etiam in hac: *Christus est passus*, eadem explicatio adhiberi potest, quod scil. Christus non secundum divinam, sed humanam naturam passus sit.

§. 18. Etsi autem in prædicationibus primi generis, ubi de concreto unius naturæ, prædicatur idioma alterius naturæ, prædicatum subiecto non convenit per se & formaliter, sed κατ' ἄλλο & ratione alterius naturæ, tales tamen prædi-

prædicationes non sunt verbales tantum, ut præter nomen nihil subiecto tribuatur, sed reales, quibus nomen & res significata subiecto vere tribuitur & realiter competit, sicut cum dico, *DEus passus est*, licet passum esse non competat DEO formaliter & realiter in divinitate, vere tamen & realiter DEO competit in assumta, sibi que personaliter unita carne, quod enim supposito I. personæ competit, ratione unius partis, id vere & realiter supposito I. personæ competit; sicut v. g. vulneratum esse personæ Petri competit, non quoad animam, sed quoad solum corpus, vere tamen & realiter Petro competit. Hoc notandum propter ἀλλοίωσιν Zvinglianam. Zvinglius enim docuit, has prædicationes, *DEus est passus, Filius DEI ex Maria natus est*, per ἀλλοίωσιν explicandas esse, & per ἀλλοίωσιν intelligit modum loquendi improprium, quo alicui tribuitur aliquid, non quod ipsi vere & realiter competat, sed quod conveniat alteri, quod cum eo unitum est, adeoque in prædictis prædicationibus prædicata *passum esse, ex Maria natum esse*, negavit subiecto, nempe DEO, Filio DEI, vere & realiter competere, sed sensum esse, Deus, i. e. humana natura Dei unita, est passa, Filius Dei, i. e. humana natura Filio Dei unita, nata est ex Maria virgine, quæ explicatio Nestorianismo favet & unionem personalem tollit. Si enim DEus non est passus, sequitur, quod alius, qui a DEO est diversus, sit passus: Si ergo is, qui passus est, a DEO est diversus, sequitur in Christo duos esse, quorum alter passus, alter non passus est, quæ fuit hæresis Nestoriana, unde B. Lutherus hanc Zvinglianam ἀλλοίωσιν tantopere averfatus est, ut larvam Diaboli eam vocare non dubitaverit.

§. 19. Secundum Genus communicationis idiomatum est, quo gloria & Majestas divina humanæ Christi naturæ communicata est, ut quæ λόγος habet per essentiam, illa
 huma-

humana natura assumpta habeat per unionis gratiam. Per Majestatem h. l. non tantum absoluta potestas & summa dignitas, sed omnes Divinae naturae perfectiones intelliguntur, & consistit majestatis divinae communicatio in eo, quod humana Christi natura, etiam in abstracto sumpta, particeps facta est omnium divinarum perfectionum. Fundamentum hujus communicationis est *περιχώρησις*, qua divina natura (remota omni imperfectione) ita permeat humanam, ut nullam illius particulam suae hypostaseos & consequenter sui ipsius expertem esse sinat, unde sequitur, quod etiam suarum perfectionum eam non sinat expertem esse.

§. 20. Ut secundum genus rectius intelligatur, notandum (1.) quod, licet humanae naturae Christi divinae idiomatica sint communicata, non tamen ei competant subjective & formaliter, sed formaliter ac per se competant tantum divinae naturae, ita ut sint & maneat divinae naturae idiomatica, humanae autem naturae competant mediante natura divina & vi unionis personalis, e. g. Omnipotentiae, Omniscientiae, aeternitatis, immensitatis reapse participes facta est humana Christi natura, non tamen ut haec idiomatica ei competant formaliter & per se, sed mediante divina natura & vi personalis unionis. qua arctissime humana natura cum divina est unita. (2.) Quod communicatio in hoc genere non sit reciproca. Communicata quidem sunt divina idiomatica humanae naturae in Christo, non tamen vicissim proprietates humanae communicatae sunt divinae naturae, ratio est, quia humana natura finita est & perfectibilis, communicata igitur ei sunt divina idiomatica, ita, ut illam perficiant: Contra autem divina natura infinita est & immutabilis neque ulla perfectio ei accedere potest. (3.) Cavendum hic ne confundatur communicatio cum praedica-

dicatione, aut ne hæc ex illa semper inferatur. Omnia quidem idiomatica divina humanæ naturæ sunt communicata, non tamen de ea omnia prædicantur, scilicet immediate & simpliciter. e. g. æternitas & simplicitas divina communicata est humanæ Christi naturæ, de ea tamen non prædicatur, neque enim humana Christi natura est æterna, cum in utero virginis cœperit, neque est simplex, cum partibus essentialibus corpore & anima constet: Cum vero dicitur, non omnia idiomatica divina de humana natura prædicari, licet ei sint communicata, dubium oritur, quænam ergo prædicentur, quæ vero non prædicentur de humana natura? *Resp.* illa idiomatica non prædicantur de humana, inter quæ & humanam naturam intercedit repugnantia, e. g. inter humanam naturam, quæ ex corpore & anima est composita, & simplicitatem intercedit repugnantia quædam, unde simplicitas, licet sit communicata humanæ naturæ, de ea non prædicatur, neque dico: humana Christi natura est simplex. Inter quæ autem idiomatica & humanam naturam talis repugnantia non intercedit, illa sicut sunt communicata, ita etiam prædicantur de humana natura (4.) Communicatio majestatis divinæ facta est sine naturarum exæquatione, sive ita, ut humana natura per eam non sit exæquata divinæ naturæ, sed in se manserit finita, partes suas essentielles & proprietates retinuerit. (5.) Sine naturarum confusione, manserunt enim hæc duæ naturæ distinctæ. (6.) Sine transfusione idiomaticum ex divina natura in humanam. Sed (7.) κατὰ συνδύασιν, secundum unionem, qua unum unitorum cum altero in unum suppositum ita coit, ut utriusque natura distincta manente, nihilominus alterum alterius proprietatum vere & realiter fiat particeps. *vid. Form. Concord. artic. de Christo.*

E

§. 21.

§. 21. Communicationis divinæ Majestatis humanæ naturæ factæ consequens necessarium est, ut humana natura Christi æque cum divina colatur & adoretur, quod indicat Apostolus *Philipp. II. 9. 10.* & sicut unus est Christus, qui adoratur, una Majestas, ob quam adoratur: Ita etiam una est adoratio, quæ ad utramque Christi naturam, divinam & humanam terminatur. vid. Cyrillus anathem. 8. Cujus sententia est etiam Synodi Ephesinæ: adde tamen, quod divina natura sit unicæ illius adorationis objectum per se, quia per se habet divinam Majestatem, humana vero natura κατ' ἄλλο propter Majestatis communicationem.

§. 22. Etsi autem humanæ Christi naturæ statim in utero virginis Mariæ Majestas divina fuit communicata, ut communicatio cum ipsa unione personali cœperit, exercitio tamen & usu plenario Majestatis communicatæ in diebus carnis, & sic ad certum tempus sese abdicavit, teste Apostolo *Phil. II. 6. seqq.* & hic dicitur *status exinanitionis*, qui ab incarnatione & nativitate duravit usque ad descensum Christi ad inferos. Notanter dico, (α) Christum se abdicasse *usu communicatæ Majestatis*: ipsa enim Majestate se non abdicavit secundum humanam naturam. Dico (β) quod *usu communicatæ Majestatis se abdicaverit*, ut excludatur illorum sententia, qui docuerunt, Christum in exinanitione se non abdicasse *usu communicatæ Majestatis* externo & respectu creaturarum, sed eum incessanter retinuisse etiam secundum humanam naturam, eum tamen occultasse, quasi exinanitio Christi non in abdicatione usus communicatæ Majestatis, sed tantum in occultatione ejus consistat, quod non convenit cum sententia Pauli *Phil. II. 7.* ubi dicit, quod Christus ἐκούσθ' ἐνένωσεν, *se ipsum evacuaverit*, quæ verba sane non occultationem, sed abdicationem usus Majestatis com-

communicatæ important. (γ) Christum se abdicasse *usu* Majestatis communicatæ *plenario*; Nam licet interdum, quando miracula patravit, radios Majestatis communicatæ emisit, & Majestate communicata quoad humanam naturam quodammodo usus fuerit, tamen non fuit usus plenarius.

§. 23. Hunc statum exinanitionis excepit alter, nempe exaltationis, ubi Christus omnem carnis humanæ infirmitatem exiit, & plenarium gloriæ & Majestatis communicatæ usum secundum humanitatem, sibi vindicavit, teste Apostolo, *Pbil. II. 9. seqq.* Initia hujus status communiter ponuntur descensus Christi ad inferos, resurrectio a mortuis & ascensio in cœlos, consummatio vero sessio Christi ad dextram Patris. *Conf. Psal. CX. 1. Cor. XV. 25. Ephes. I. 20. c. IV. 10.* Sicut autem exinanitio: ita etiam exaltatio Christo competit tantum secundum humanam naturam.

§. 24. Sequitur *Tertium Genus Communicationis* (quod a quibusdam secundo loco ponitur) quod concernit opera officii Christi, quæ peregit & peragit secundum utramque naturam, unaquaque quod suum est conferente, & cum alterius communicatione agente. Dico: utramque naturam hic conferre quod suum est, sicut v. g. ad satisfactionem concurrat natura humana patiendi, moriendo &c. divina natura, quod permittit naturam humanam sibi hypostatice unitam pati & mori, quod naturam humanam in ipsa passione corroboravit & sustentavit, it. quod passioni & morti infinitum valorem indidit.

§. 25. De prædicationibus igitur, quæ ad tertium hoc genus spectant, notandum, quod in illis prædicata non sint alterius, seu divinæ seu humanæ naturæ idiomata, sed

utriusque naturæ communia ἀποδείγματα seu opera officii Christi; subiecta vero sunt nomina concreta personam Christi sive ab una, seu ab utraque natura denominantia: Præpositiones itaque ad tertium hoc genus spectantes, sunt e. g. 1. Cor. XV. 3. *Christus mortuus est pro peccatis nostris.* Gal. 1. 4. *Christus dedit se ipsum pro peccatis nostris.* Ubi subiectum est nomen concretum, Christum ab utraque natura denominans. *Filius DEI dissolvit opera Diaboli.* 1. Job. III. 8. *Filius hominis venit ad servandum animas.* Luc. IV. 56. Ubi in priori concretum divinæ, in posteriori concretum humanæ naturæ loco subiecti ponitur.

§. 26. Superest, ut breviter agam etiam de officio Christi, quod consistit in peragenda DEI voluntate de nostra salute, quo spectat, quod *Pf. XL. 8.* dicitur: *Ecce venio, in volumine libri scriptum est de me, facere tuam voluntatem delector.* Hæc vero voluntas DEI de salute nostra, ad quam faciendam Christus in hunc mundum venit, complectebatur plura, nempe ut voluntatem DEI de Salute nostra hominibus annuntiaret, ut pro hominibus satisfaceret, eosque DEO reconciliaret, & ut reconciliatis atque redemptis præesset, eos regeret, defenderet & conservaret: Unde triplex constitui solet Christi officium, *Propheticum, Sacerdotale & Regium.*

§. 27. Officium Christi Propheticum est, quo consilium DEI de salute nostra nobis revelavit, & sanctus est hoc officio partim *immediate*, quando ipse in his terris prædicavit verbum, & homines de iis, quæ creditu, quæque factu necessaria erant, informavit, Legem a corruptelis Pharisæis repurgavit, Apostolos ad ministerium obeundum instruxit, & quicquid decet fidelem doctorem, præstitit; partim

partim *mediate*, per Apostolos, quos ad prædicandum, emisit, aliosque Ecclesiæ ministros, juxta illud 1. Cor. XII 28. *Alios in Ecclesia posuit primum Apostolos, deinde Prophetas, tertio doctores &c.* Respicit vero officium Christi Propheticum non solum doctrinam ipsam, quam Christus, ut Propheta, partim immediate, partim mediate annuntiavit, sed & doctrinæ hujus efficaciam. Sicut enim doctrina dependet a Christo: ita efficacia est ab eodem, unde 1. Cor. III. 7. dicitur, *neque eum, qui plantat, esse aliquid, neque qui rigat, sed DEum dare incrementum*, ut sc. doctrina efficax sit, in cordibus hominum. E. & Christus, cum verus DEus sit, dat incrementum, non solum ut DEus, sed etiam ut homo. Non solum autem Christus functus est officio Prophetico in statu exinanitionis, sed etiam nunc quodammodo eo fungitur in statu exaltationis, quando mittit Ecclesiæ doctores, eosque donis instruit, per eos docet, hortatur & per doctrinam eorum efficaciter operatur.

§. 28. Officium Christi Sacerdotale duabus absolvitur partibus (1.) *Satisfactione pro peccatis.* (2.) *intercessione apud DEUM pro peccatoribus.* *Satisfactio*, peracta est obedientia partim activa, qua ultro Legi se subjecit; eam pro nobis implevit, & nos a maledictione ejus liberavit. Conf. Gal. IV. 4. Rom. IIX. 3. (3.) partim *passiva*, qua Christus semet ipsum DEO Patri obtulit victimam in cruce. Conf. Eph. V. 2. *Christus tradidit se ipsum pro nobis oblationem & victimam DEO, in odorem bonæ fragrantia.* Et si autem Christus satisfecit obedientia activa & passiva, tamen imprimis Sacerdotis rationem habuit ratione obedientiæ passivæ: unde Epistola ad Ebræos, quando ex instituto agit de Sacerdotio Christi, illud imprimis considerat in ordine ad obedientiam passivam, qua in mortem ignominiosissimam se tradidit, & in ara

E 3

Cru-

Crucis se, tanquam victimam, obrulit. Altera pars officii Sacerdotalis consistit *in intercessione* apud DEum pro peccatoribus, vi meriti & satisfactionis a se præstitæ. *Conf. Ebr. III. 25. c. IX. 24.* Facta est hæc intercessio in diebus carnis quandoque sensibili voce & actu humili: postquam vero ad dextram DEI exaltatus est Christus, vi meriti intercedit, quatenus DEum Patrem movet virtute meriti, ut propicius sit peccatoribus, quo ipso non nego, Christum in statu exaltationis etiam verbis intercedere, non tamen actu humili, qualis tantum statui exinanitionis convenit. Ad hoc officium imprimis respicit Apostolus in dicto nostro exposito i. Cor. II. 2.

§. 29. Denique officium Christi Regium est, quo ut *ὁσίων* seu Deus & homo in cælo & in terra regnat, imprimis vero Ecclesiam suam gubernat, & adversus hostes potenter defendit. Fungitur autem Christus officio suo Regio in hoc & futuro Seculo: In hoc Seculo Regnum habet Potentiæ & Gratix: Regnum Potentiæ consistit in dominio super omnia, quo cælum, terram & omnia, quæ in illis continentur, ut Deus & homo gubernat. Regnum Gratix est ipsa Ecclesia, ubi Christus, tanquam caput in subditos præstat influxum, fidem & alia dona spiritualia confert, Ecclesiam defendit, partim hostium conatus infringendo, aut limites illis ponendo, partim viribus gratix instruendo, ut hostibus spiritualibus resistere queant. In Seculo futuro habet Christus Regnum Gloriæ, ubi in cælo æterna gloria suos coronabit; ad hoc mortuorum resuscitatio & iudicium extremum, tanquam actus gloriosi, non male referuntur.

Sed temporis angustia, quæ brevitatem in hac dissertatione mihi imperavit, hic facere jubet

F I N E M.

ED - Beg 2002

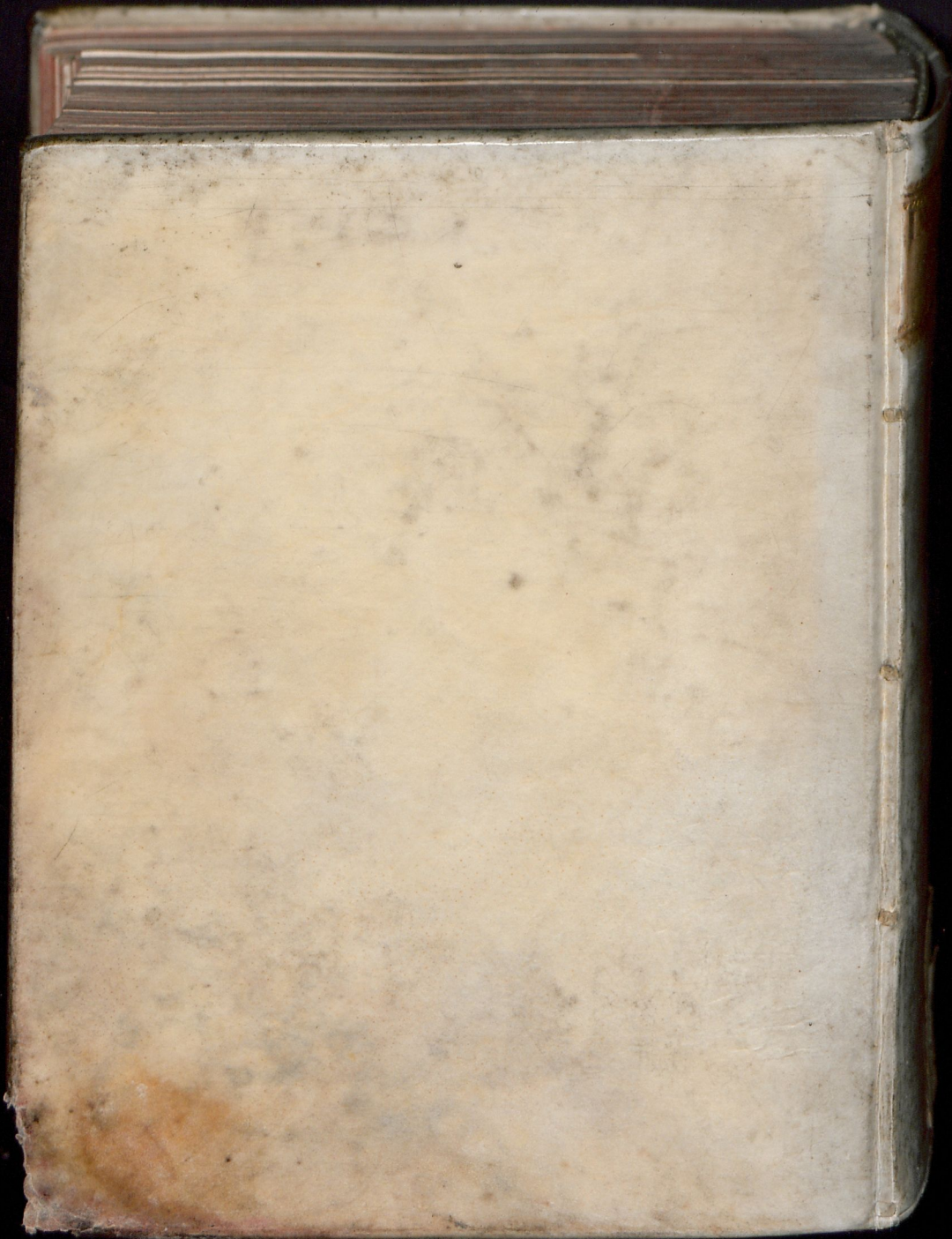
01 A 6739

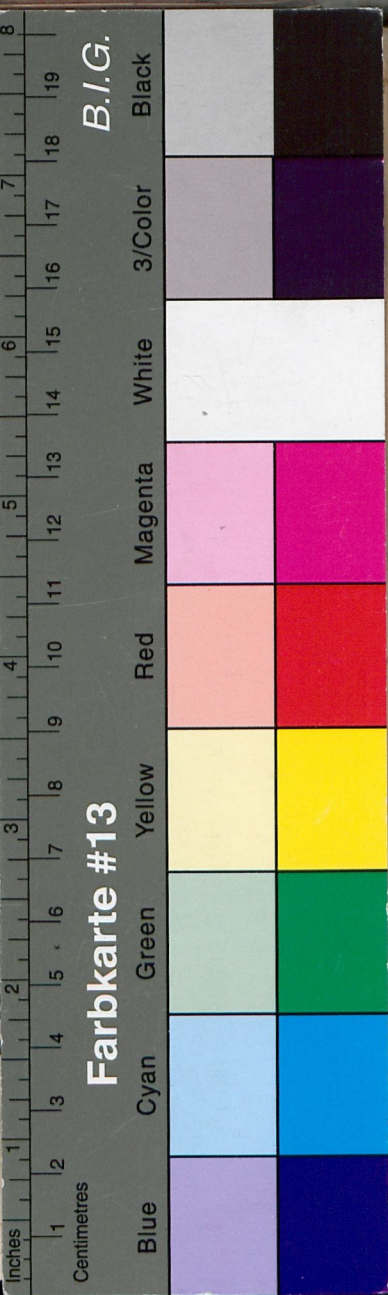
Sb.

Do

Reha ✓

41
Juli

10
PIA MEMORIA
JESU CHRISTI,
EJUSQUE
CRUCIFIXI,

Ex Aphorismo Paulino, 1. Cor. II. 2.

SANCITA
IN DISPUTATIONE INAUGURALI,

QUAM
Ejusdem Crucifixi Ductu & Auspicio,
EX DECRETO

VENERANDAE ET AMPLISSIMAE FACULTATIS THEOLOGICAE,
IN CELEBERRIMA ACADEMIA SALANA,
SUB PRAESIDIO

VIRI Magnifici, Maxime Reverendi, Amplissimi atque Excellentissimi

DN. JOHANNIS MVSAEI;

SS. Theol. Doctoris & Professoris Publ. Primarii, Facul-
tatis Theol. & totius Academiae Senioris gravissimi,

*DN. PRAECEPTORIS ET PATRONI, OMNI OBSERVANTIAE CVLTV
AETATEM PROSECVENDI,*

PRO LICENTIA
CAPESSENDI SUMMOS IN THEOLOGIA HONORES
ET PRIVILEGIA DOCTORALIA,

Publicae disquisitioni submitter

JACOBUS FRIDERICUS Roth!

Pastor & Inspector Dioeceseos Greufensis, & Consistorialis
Eblebië-Schwarzburgicus,

AD DIEM XXIV. MARTII, ANNI MDCLXXXI.

LITTERIS MÜLLERIANIS.

RECUSA ANNO MDCCXXV.